

JÄMSTÄLLDHETSBEGREPP INOM BARNOMSORGEN

Syfte: Att öka kunskapen hos personalen om jämställdhet och att klargöra skillnaden mellan jämlikhet och jämställdhet

1. Bakgrund

Forskning visar att barn ofta tränar sådant de redan är bra på i miljöerna där de är verksamma. Detta gäller även daghem. Pojkar övas till rörelse, aktivitet, att ta plats, att tänja gränser och att vara kreativa. Flickor övas till relationer, närhet till vuxna, övar finmotorik, att vara mer stilla, duktiga och lydiga.

2. Varför jämställdhet i daghemsverksamheten?

Bekanta er med en eller två styrdokument som används som grund för det jämställdhetsfrämjande arbetet. Kopiera upp en egen version och diskutera tillsammans hur vad styrdokumentet betyder i er daghemsvardag.

Exempel på användbara styrdokument:

- Grunderna för planen för småbarnsfostran.
https://thl.fi/documents/605877/747474/vasu_svenska.pdf
- FN:s konvention om barnets rättigheter artikel 2
Källa: Barnombudsmannen. Barnets rättigheter
<http://lapsiasia.ssthosting.fi/wp-content/uploads/2014/12/Ruotsinkielinen-LOS-esite.pdf>
(se även bilaga FN:s konvention om barnets rättigheter – kapitel 6, metoder och tips)
- Jämställdhetslagen, § 4 om myndigheters ansvar att främja jämställdhet
Källa: Jämställdhetslagen (2014). Social- och hälsovårdsministeriet.
Jämställdhetsbroschyrer 2015. Helsingfors.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74729/Tasa-arvolaki_2015_sv_Julkariin.pdf
- Kommunens eller stadens övergripande jämställdhetsplan för undervisning och barnomsorgen.
- Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR)
Källa: Kommunförbundet
https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/europeisk_jamstalldhet.pdf

3. Presentation av begrepp

Presentationen kan ske för hela personalen eller för föräldrarna. En diskussion om jämsällldhet med barnen kräver ett annat tillvägagångssätt. Huvudsaken är att presentationen av jämsällldhetsbegreppen sker med egna ord och med konkreta exempel gällande den egna verksamheten.

Jämsällldhet:

Jämsällldhet betyder lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oberoende av kön, könsidentitet och könsuttryck. Jämsällldhet i daghemmet betyder att barnen har lika villkor vad gäller bemötande oberoende av kön eller hur barnet uttrycker kön.

Daghemmet har en skyldighet att främja jämsällldhet. (4 § Myndigheternas skyldighet att främja jämsällldheten (15.4.2005/232))

4. Diskutera tillsammans kring begreppen jämsällldhet och jämsällldhetsfrämjande:

- Finns det rutiner eller tillvägagångssätt i verksamheten där flickor och pojkar exempelvis får olika uppgifter eller får olika behandling enligt kön för att det är "enklare"? På vilket sätt kan olika behandling vara problematiskt ur jämsällldhetssynvinkel?
- Hur ser en jämsällldhetsfrämjande daghemsmiljö ut? Vilken kunskap finns om vad jämsällldhetsfrämjande betyder och vilken typ av kunskap saknas eller borde stärkas?

Könsskillnader:

Forskning visar att det finns stora önskade skillnader mellan flickor och pojkar, som att pojkar får mindre tid för diskussion med en vuxen eller att flickor i högre grad används som hjälpfröknar i verksamheten.

5. Diskutera tillsammans

- Vilka könsmonster hittas i er verksamhet? Lista dem och diskutera tillsammans om ni har samma eller olika åsikter om hur det ser ut.
- Vilken typ av könsskillnader kan utvecklas av olika bemötande av flickor och pojkar? Vilka följder kan diskuterande och reflekterande av könsnormer ha för flickor och pojkar?

Köns- eller genusperspektiv:

Det innebär att man försöker förklara könsskillnaderna genom att undersöka på vilket sätt förväntningar, önskningar och krav skiljer sig åt vad gäller flickor och pojkar.

6. Diskutera tillsammans kring köns- eller genusperspektiv

- Har ni kunskap om vad könsmönstren beror på? På vilket sätt påverkar hemmet, eventuella fritidsintressen eller daghemsverksamheten? Vad förstärker och vad utmanar skapandet av könsmonster?
- Vilka typer av könsstereotypa förväntningar, önskningar och krav kan hittas i verksamheten, från personalens sida – men också hos eleverna sinsemellan?
- På vilket sätt arbetar daghemmet redan jämställdhetsfrämjande? Motverkar daghemmet redan olika bemötande och behandling av flickor och pojkar?

7. Sammanfatta de olika diskussionerna

- Var begreppen bekanta från förut?
- Finns det begrepp som ännu är oklara och där det skulle vara viktigt med en klargörande diskussion? Hur går vi vidare?
- Vem dokumenterar diskussionen och var finns den?
- Behöver man göra en liten ordlista så att även nya anställda snabbt blir introducerade i vad begreppen betyder?
- Är det här något man kunde använda som diskussionsunderlag på ett föräldramöte i framtiden?

Fler begrepp hittas på Centret för jämställdhetsinformation i Finland:

<https://thl.fi/fi/web/jamstallldhet/framjande-av-jamstallldhet/ordlista>

För mer uttryck kopplat till skola och daghem, men med rikssvenska begrepp se:

<http://www.jamstall.nu/fakta/ordlista/>

